SORTLAND HAVN KF
Havnegata 7
8400 Sortland

Gaiaprosjektet

GENERELL HAVNEFAGLIG VURDERING

Gaia Vesterålen er en forsknings- og teknologisatsing som har som mål å skape mer miljøvennlige og bærekraftige lokalsamfunn.

Prosjektet er både viktig og fremtidsrettet, og sentralt i prosjektet er også etableringen av et museum konstruert av resirkulerte materialer. Herunder containere. Prosjektet ønsker etablering av et slikt bygg ved/i sjø, og tiltak som berører kommunale sjøområder skal også saksbehandles av Sortland Havn.

Havnestyret fattet i sak 006/24 følgende vedtak relatert til forespørsel om en av tomtene aktuelle for plassering av Gaia-museet:

1. Havnestyret ber om at alle alternativer mottatt av kommunen oversendes Sortland Havn for gjennomgang og havnefaglig vurdering
2. Havnestyret henstiller Sortland kommune om tidlig involvering i forbindelse med en eventuell reguleringsprosess som omhandler kommunalt sjøområde
3. Havnestyret poengterer den suksessen etableringen av servicebryggeanlegget har vært, og gjør oppmerksom på at det vil bli søkt om forlengelse av dispensasjonen

Sortland Havnestyre har vedtatt at det er nødvendig å gjennomgå alle tomtealternativer mottatt av kommunen for en omfattende havnefaglig vurdering. Dette understreker betydningen av en helhetlig vurdering av alle tilgjengelige alternativer for å sikre at valget av tomt tar hensyn til både sikkerhetsmessige og operasjonelle aspekter ved havnedriften.

Havnestyret har også anmodet om tidlig involvering i eventuelle reguleringsprosesser som omhandler kommunale sjøområder, for å sikre at havnevirksomhetens interesser blir godt ivaretatt.

SORTLAND HAVN KF
Havnegata 7
8400 Sortland

I Sortland Havns vedtekter § 10, 2. ledd heter det at "Havnestyret skal føre tilsyn med at (..) ferdselen innen kommunens sjøområde ikke unødig hindres eller vanskeliggjøres." Videre i § 10, 3. ledd at "Havnestyret avgir uttalelser eller innstilling (..) i saker som kan ha drifts- eller samferdselsmessig betydning for havnevirksomheten i Sortland kommune når slike saker behandles av Sortland kommunes øvrige organer. Nærmere utøves dette ansvaret med hjemmel i Lov om havner og farvann nr. 70 av 2019 (Hfl.).

Havne- og farvannsloven har som formål å fremme sjøtransport som transportform og legge til rette for effektiv, sikker, og miljøvennlig drift av havn og bruk av farvann. Det skal tas hensyn til næringslivets konkurranseevne og ivaretakelse av nasjonale forsvars- og beredskapsinteresser.

Loven setter en høy standard for sikkerhet, miljøhensyn, og effektivitet i forvaltningen og utviklingen av norske sjøområder. Når en søker om tillatelse til tiltak under denne loven, er det viktig å forstå de omfattende kravene og vurderingstemaene som legges til grunn. Dette sikrer ikke bare en ansvarlig utvikling av sjøområdene, men skal også bidra til å opprettholde Norges lange tradisjon for sjøfart og bruk av kaianlegg. Havne- og farvannsloven legger opp til en omfattende vurderingsprosess for søknader om tiltak i kommunale sjøområder, med fokus på å fremme sikker og effektiv ferdsel, samt å ivareta miljøet, sikkerheten og forsvars- og beredskapsinteresser. Hfl. § 14, 1. ledd fastslår at "Tiltak som kan påvirke sikkerheten, ferdselen eller forsvars- og beredskapsinteresser i farvannet, kan ikke etableres uten tillatelse. Som tiltak regnes både innretninger, naturinngrep og aktiviteter."

Rent praktisk innebærer dette at alle installasjoner, det være seg både pælede bygg i sjø, utfyllinger i sjø, broløsninger etc., skal søkes til og godkjennes av Sortland Havn før etablering. Underforstått; uansett tomt som brukes til Gaia-prosjektet må Sortland Havn gi tillatelse til tiltaket, gitt at en går ut i det kommunale sjøområdet.

Saksbehandlingen vil skje på bakgrunn av de føringer som oppstilles i nevnte Havne og farvannslov. Men også begrenset til denne. For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at søknader om slik etableringer, også skal godkjennes etter Plan- og bygningsloven. Sortland Havn kan gi råd og veiledning til en potensiell tiltakshaver om prosessen for å søke om tillatelse og kravene som må oppfylles.

Det må likevel understrekes at en ikke kan forskuttere resultatet av en søknad. Ethvert resultat av en søknad vil avhenge av en konkret vurdering basert på gjeldende regelverk og politikk, og denne vurderingen kan kun skje etter at en formell søknad er mottatt og behandlet. Det er videre presenter for få konkrete detaljerer utover tenkte plassering som sådan, noe som gjør vurderingen svært generell.

SORTLAND HAVN KF
Havnegata 7
8400 Sortland

Liste over tomtealternativer mottatt fra Gaia-prosjektet

I henhold til dokumentasjonen mottatt fra Gaia-prosjektet, omfatter de aktuelle tomtealternativene følgende:

Tomt 1: Sortland Havn
Tomt 2: Gammlehavna
Tomt 3: Torgpiren
Tomt 4: Frydenlund
Tomt 5: Natsteinsøyra

Hver tomt vil bli vurdert grundig for å identifisere spesifikke utfordringer og muligheter knyttet til havnefaglige forhold.

Prinsipper fastsatt i Havne- og farvannsloven

I den generelle havnefaglige vurderingen, tar Sortland Havn følgende hovedpunkter i betraktning:

FLEKSIBILITET OG TILPASNING TIL HAVNEFAGLIGE KRAV
Gitt at hvert tomtealternativ vil ha unike utfordringer og muligheter, oppfordrer Sortland Havn til en fleksibel tilnærming hvor tilpasninger kan gjøres for å møte spesifikke havnefaglige krav. Dette inkluderer vurdering av pæling, fylling i sjø og andre konstruktive løsninger som respekterer og beskytter sjøområdets natur og bruk.

FREMME SIKKER OG EFFEKTIV FERDSEL
For alle alternativer må det sikres at tiltakene ikke hindrer eller vanskeliggjør ferdselen i kommunens sjøområde, som kreves av både Havne- og farvannsloven og Sortland Havns egne vedtekter. Det er essensielt at eventuelle tiltak forbedrer eller i det minste ikke forverrer forholdene for sikker navigasjon og tilgjengelighet.

ØKOLOGISKE OG SAMFUNNSMESSIGE VURDERINGER
I tillegg til de tekniske og sikkerhetsmessige vurderingene, bør hensynet til miljøet og de samfunnsmessige effektene av hvert alternativ være en del av den overordnede vurderingen. Dette sikrer at prosjektet ikke bare er teknisk og juridisk gjennomførbart, men også bærekraftig og i tråd med samfunnets verdier og forventninger.

SORTLAND HAVN KF
Havnegata 7
8400 Sortland

Generell havnefaglig vurdering av tomtene

TOMT 1: SORTLAND HAVN
Det vises her til saksutredning som ble gjort i saken og vedtak fattet av havnestyret per 05.03.24

TOMT 2: GAMMLEHAVNA
Sikkerhet og ferdsel:
Gammlehavna er et historisk havneområde med begrenset rom for store nye konstruksjoner. En nøye vurdering av hvordan eventuelle nybygg vil påvirke sikkerheten og ferdselen i området er avgjørende. Risikoen for navigasjonshindringer må analyseres, spesielt med tanke på den eksisterende båttrafikken. Det er fra et havnefaglig perspektiv selvfølgelig ønskelig at eksisterende havnestruktur i så stor grad som mulig vedlikeholdes og benyttes, skjønt dette ligger utenfor vurderingstemaene i Havne- og farvannsloven.

Ut fra vurderingstemaene i lovverket synes det som om ei etablering er mulig.

Navigasjonsinfrastruktur:
Det må vurderes om det er nødvendig å oppgradere eller tilpasse navigasjonshjelpemidlene i området for å håndtere endrede trafikkmønstre som følge av nybygg.

TOMT 3: TORGPIREN
Sikkerhet og ferdsel:
Torget som sådan fungerer som et viktig knutepunkt for mindre fritidsbåter og veteranfartøy. Enhver endring i infrastrukturen må sikre at denne delen området forblir sikkert og effektivt for all type ferdsel.

Etableringen som sådan er tenkt som en type forlengelse av eksisterende pirstruktur. På generelt grunnlag er det vanskelig å si noe konkret om ei slik løsning i et sikkerhet- og ferdselsperspektiv. Det er likevel mindre fartøy og fritidsfartøy, og det er begrenset med aktivitet i området. Strukturen (pirløsningen) har ingen funksjon i dag relatert til maritim aktivitet, og vi således ikke være til forringelse for annen aktivitet. Ei etablering her vil også være positivt rent meteorologisk med tanke på de mest utfordrende av dominerende vindretninger i området.

Hindringer og navigasjonssikkerhet: Det må gjøres en grundig vurdering av hvordan konstruksjoner kan endre det eksisterende trafikkmønsteret og hvilke tiltak som er nødvendige for å minimere potensielle navigasjonsrisikoer.

SORTLAND HAVN KF
Havnegata 7
8400 Sortland

TOMT 4 OG 5: FRYDENLUND OG NATSTEINSØYRA
Sikkerhet og ferdsel:

Områdene ligger åpent til fra sundet, og vil nok i liten grad være ei utfordring relatert til sikkerhet og ferdsel.

Det må gjøres ei konkret vurdering av hvordan tiltaket vil påvirke den lokale ferdselen, men ansees som å ha liten påvirkning grunnet farvannets beskaffenhet og bruk. Områdene er såpass grunne, at det fra Kystverkets side ikke anbefales seiling av større fartøy i disse områdene.

Konklusjon
Plasseringen av Gaia i Sortland Havn ansees i dag som problematisk med bakgrunn i aktivitet og ferdsel i området, jfr. prinsipper i Havne- og farvannsloven. Det henvises for øvrig til ovennevnte tidligere vedtak fra Havnestyret fra 05.03.24.

Gammelhavna og Torgpiren ligger midt i sentrum av Sortland, og sjøområdene er populært å ferdes i. Men for det som i dag må karakteriseres som mindre fartøy. Etablering bør være mulig i begge lokasjonene, gitt nødvendige tiltak. Fra et havneperspektiv er Torgpiren mer ønskelig enn Gammelhavna, men altså motivert i bevaring og bruk av allerede eksisterende havnefasiliteter i kommunen som kulturbærere i ei ny indre havn.

Frydenlund og Natsteinsøyra vurderes fra et havnefaglig perspektiv som mulig for etablering av en slik type tiltak. Relativt grunt. Ingen større fartøy i området. Ligger fritt til.

Sortland, 26.04.2024
Rune W. Monrad
Havnesjef i Sortland